

İnvestisiya proqramlarının şəffaflığı və iqtisadi səmərəsi daha da yüksələcək

Prezident İlham Əliyev bir sıra çıxışlarında ölkəmizdə dövlət qurumlarının fəaliyyətində ciddi nöqsanlara yol verildiyini diqqətə çatdıraraq, bu sahədə nəzərə çarpan çatışmazlıqların aradan qaldırılması üçün yeni idarəetmə sisteminin qurulmasının zəruriliyini bildirib. Məhz buna görə də ölkə rəhbəri ötən il avqustun 7-də "Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin yaradılması haqqında" fərman imzalayıb. Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında mühüm önəm daşıyacaq bu sənədlə qarşıya qoyulan əsas məqsəd dövlət şirkətlərinin və müəssisələrinin, habelə dövlət payı olan təsərrüfat cəmiyyətlərinin vahid prinsiplər əsasında idarə olunması, onların fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, o cümlədən həyata keçirdikləri investisiya proqramlarının şəffaflığının və iqtisadi səmərəsinin yüksəldilməsi, rəqabət qabiliyyətinin artırılması, maliyyə sağlamlığının, habelə dayanıqlılığının yaxşılaşdırılması olub.

Fərmanla Azərbaycan İnvestisiya Holdinginə (AİH) müvafiq sahədə dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında iştirak etmək, həmin siyasəti reallaşdırmaq, müvafiq sahədə aidiyyəti dövlət orqanları ilə əməkdaşlıq münasibətləri qurmaq, qabaqcıl beynəlxalq təcrübədən yararlanmaqla dövlət müəssisələrində idarəetməni gerçəkləşdirmək, dövlət müəssisələrinin maliyyə sağlamlığını və dayanıqlılığını yaxşılaşdırmaq, bu məqsədlə onların maliyyə resurslarını, habelə xarici borcların cəlb olunmasını effektiv meyarlar əsasında idarə etmək və digər bu kimi səlahiyyətlər verilib.

Mütəxəssislərin bildirdiyinə görə, bu gün dövlət şirkətlərində idarəetmədə şəffaflığın, ictimai iştirakçılığın olmaması, kənar nəzarətin zəif təşkili və hesabatlılığın aşağı səviyyəsi bir sıra ciddi problemlər yaradıb ki, yeri yaradılan qurumun qarşısına həmin çətinliklərin aradan qaldırılması mühüm vəzifə kimi qoyulub. Bu barədə fərmanın giriş hissəsində, həmçinin Nizamnaməsində ətraflı bəhs edilib. Eyni zamanda, fərmanda yeni idarəetmə sistemində keçiddə dövlət və özəl şirkətlər arasında əməkdaşlıq formasının qurulması mühüm məsələ kimi vurğulanıb. Prosesə özəl sektorun cəlb olunması isə şəffaflaşma və vəsaitlərin idarəedilməsində səmərəlilik prinsiplərinin yüksəldilməsi məqsədi daşıyır. Çünki aydın məqsədlərdir ki, dövlət vəsaitlərinin səmərəli və şəffaf reallaşdırılması

dövlət siyasətində hər zaman prioritet istiqamət olub. Ölkə rəhbəri də öz fəaliyyətində bu amili daim diqqətdə saxlayıb, dövlət vəsaitinin şəxsi maraqlar istiqamətində yönləndirilməsinə, istifadə olunmasına qarşı ciddi mübarizə tədbirləri keçirib.

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Hava Yolları", "Azərbaycan Dəmir Yolları", "Bakı Metropoliteni" qapalı səhmdar cəmiyyətlərinin və Bakı Nəqliyyat Agentliyinin tabeliyindəki "BakuBus" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilməsi haqqında" 12 fevral 2021-ci il tarixli sərəncam imzalaması, adları çəkilən qapalı səhmdar cəmiyyətlərin və "BakuBus"un Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilməsi bunun bariz ifadəsidir.

İqtisadçı-ekspertlər tərəfindən müəyyən qurumların Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilməsi yüksək qiymətləndirilir. Bununla da dövlət müəssisələri vasitəsilə qoyulan investisiyaların səmərəsinin artacağı bildirilir. Başqa sözlə, Azərbaycana investisiya yatırmaqda maraqlı olan iri şirkətlərin sayının artması, iqtisadiyyatın inkişafında özəl sektorun rolunun daha da güclənəcəyi vurğulanır.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin departament rəhbəri Nicat Hacızadə Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin yaradılmasına

mühüm önəm verərək, bunu dövlət xərclərinə müxtəlif istiqamətlərdən nəzarətin daha da artırılması, habelə kölgə iqtisadiyyatının əhatə dairəsinin azalmasına yönələn addım kimi dəyərləndirib: "Prezident İlham Əliyev dövlət şirkətlərində səmərəli və çevik idarəetmənin tətbiqi ilə bağlı mövzuya bir neçə dəfə toxunub və bu istiqamətdə xüsusi tapşırıqlar verib. Bunun əsasında dövlət şirkətlərində korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi ilə əlaqədar ilkin qanunvericilik bazası formalaşdırılıb".

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) professoru Vəkil Hüseynovun fikrincə, Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin yaradılması ilə başlanan yeni idarəetmə sistemində keçid dövründə özəl sektor daha sürətlə inkişaf edəcək. Belə ki, indiyədək tenderlərdə himayədarlıq prinsipi ilə qalıblərin müəyyənləşdirilməsi, süni şirkətlərin yaradılması heç kəsə sirr deyildi. Bu, icraçıya daha az vəsaitin ödənilməsi və layihənin daha keyfiyyətsiz həyata keçirilməsi, dövlət vəsaitlərinin isə, necə deyirlər, havaya sovrulması ilə nəticələnirdi. Amma bundan sonra özəl sektorun prosesə daxil olması sözügedən istiqamətdə də rəqabəti gücləndirəcək. Çünki özəl sektor öz maraqlarını müdafiə edəcək, dövlətin vəsaitinin kimlənsə maraqları istiqamətində istifadəsi isə məhdudlaşdırılacaq. Bu da müəssisənin mənfəətlə işləməsinə, özəl sahibkarlığın yaxşılaşmasına,

iqtisadi subyektlərin daha ədalətli formada iştirakına şərait yaradacaq.

İqtisadçı-ekspertlər, həmçinin bildirirlər ki, yeni idarəetmə korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi ilə götürülən borcların səmərəli və nəticə əsaslı istifadəsinə şərait yaradacaq. Uzunmüddətli dövrdə isə tətbiq olunan qabaqcıl idarəetmə sistemləri nəticəsində dövlət şirkətlərinin daxili və ya xarici investorlar tərəfindən özəlləşdirilməsi mümkün olacaq. İnvestor tərəfindən qoyulan kapital üçün əsas zəmin mövcud təsisatların şəffaflığı və hesabatlılığıdır. Korporativ idarə qaydalarının tətbiqi ilə həmin şirkətlərdə müşahidə və audit komitələrinin məsuliyyəti və səlahiyyəti əvvəlkinə nisbətən daha çox olacaq. Bu da şirkətin şəffaflığını, uçotların düzgün aparılmasını, borcların idarə edilməsi istiqamətində hesabatlılığını artıracaq.

Beləliklə, yeni idarəetmə qaydası əsasında aparılacaq islahatlar son nəticədə kölgə iqtisadiyyatının əhatə dairəsinə zəiflədəcək, iqtisadi artımı dəstəkləyəcək. Bundan əvvəl də aparılan tədqiqat və təhlillər göstərir ki, son illər uçot və bəyan etmələrin şəffaflaşdırılması kölgə iqtisadiyyatı miqyasını azaldıb, büdcə yığımlarında artıma səbəb olub.

Yeni idarəetmə yolu ilə səmərəliliyin artırılması Azərbaycan İnvestisiya Holdinginin idarəetməsinə verilən qurumların beynəlxalq səviyyədə rəqabət qabiliyyətinin güclənməsinə səbəb olacaq. Azərbaycan dövlət müəssisələrinin xarici bazarlara çıxıdığca və ya xaricdə fəaliyyətlərini genişləndirdikcə (məsələn, SOCAR) rəqabət qabiliyyətliliyin önəmi daha da artacaq. Qəbul edilən qərarlar və həyata keçirilən tədbirlər dövlət müəssisələrinin, həm də ixrac potensiallarının artmasına töhfə verəcək.

Dövlət müəssisələrinin fəaliyyətinin səmərəliliyi aydın, ölçülə bilən və şəffaf səmərəlilik göstəriciləri vasitəsilə müəyyən ediləcək. İnvestisiya Holdingi dövlət müəssisələrinin korporativ idarəetmə orqanlarında iştirak etməklə onların Azərbaycanın iqtisadi qüdrətinin daha da artmasına töhfə verməsini şərtləndirəcək.

V.BAYRAMOV, "Xalq qəzeti"